

בבא דרישא פטור ומותר – פטור ומותר where he is The initial clause

OVERVIEW

explained that we do not count the פטורי of the בעה"ב (or the עני) when they did not make either an עקירה or a הנחה (only their hand was used by the מוציא/מכניס for making an עקירה or הנחה), for in this case their participation is permitted. תוספות questions this premise and explains when indeed it is permitted if no עקירה והנחה was made.

asks: תוספות

– **ואם תאמר והא קא עבר אלפני עור לא תתן מכשול¹**

And if you will say; but he transgresses the prohibition, that ‘you should not place a stumbling block before a blind person’; how can we state that the person who is not making the עקירה והנחה is permitted to allow the other to make an עקירה from his hand or a הנחה on his hand, when he is assisting the other to desecrate the שבת?!

anticipates and rejects a possible solution to his question: תוספות

– **ואפילו מיירי שהיה יכול ליטלו אפילו לא היה בידו דלא עבר משום לפני עור**

And even if the משנה is discussing a case where the עוקר was able to take the object even if it was not in his hand (of the פטור ומותר), in which case he would not transgress לפני עור (and that is why he is referred to as a פטור ומותר). תוספות proves that in the above mentioned case he will not transgress לפני עור -

– **דמושיט כוס יין לנזיר מוקי לה בפרק קמא דמסכת עבודת כוכבים (דף ג,ב)**

For the גמרא in the first פרק of מסכת ע"ז establishes that the rule that if one extends a cup of wine to a נזיר he is עובר on לפני עור, that is only if the נזיר and the מושיט -

– **דקאי בתרי עברי דנהרא**

are standing on two opposite banks of a river. The נזיר could not access the wine unless the מושיט hands it to him; if however the נזיר could retrieve the wine on his own, and the מושיט is merely assisting him, then the מושיט is not עובר on לפני עור. The same applies here; if the עני (for instance) could remove the item from the רה"י without the assistance of the בעה"ב, then even if the בעה"ב is holding the item which the עני is מוציא, the בעה"ב will not be עובר on לפני עור. This seemingly answers תוספות question.

rejects this solution, for - תוספות

¹ The לפני עור of לאו is understood to mean that one is prohibited for assisting or causing another person to transgress an עבירה.

² The item was right by the door (either inside or outside).

מכל מקום איסור דרבנן מיהא איכא שחייב להפרישו מאיסור –

Nevertheless (even though there is no איסור דאורייתא of לפני עור), there is an איסור לפני עור for the בעה"ב to allow the עני to be מוציא the item, for the בעה"ב is obligated to prevent the עני from a transgression. How can the גמרא refer to this as a פטור ומותר?!

תוספות rejects another purported solution:

ואפילו אי מיירי בנכרי³ דלא שייך לפני עור מיהו איסור דרבנן מיהא איכא –

And even if we are discussing a case where the עני is a gentile, so לפני עור is not applicable (for a נכרי is permitted to be מוציא on שבת from a רה"י וכו'), nevertheless there is an איסור דרבנן to allow a נכרי to take something out of your house -

כדתניא בשילהי פירקין (דף יט,א) נותנין מזונות לנכרי בחצר נטלו ויצא אין נזקין לו –

As we learnt in a ברייתא in the end of this פרק, 'it is permitted to give food to a נכרי in one's courtyard; if the נכרי took the food and exited the חצר we do not bother him' and let him leave with the food. This concludes the ברייתא.

משמע דווקא כשהנכרי בחצר –

It is evident that the leniency of this ברייתא is only specifically when the נכרי is in the חצר of the Jew -

אבל אם עומד בחוץ ופושט ידו לפניו משמע דאיסור ליתן להדיא על מנת להוציא⁴ –

However if the נכרי stands outside the חצר and extends his hand inside, it appears that it is prohibited to give him an item directly so he should take it out.⁵ Therefore even if the עני is a נכרי one is prohibited from allowing him to remove anything from the רה"י. The question remains how can we refer to the בעה"ב as a פטור ומותר?!

תוספות answers:

ויש לומר דמיירי בנכרי⁶ והחפץ של נכרי⁷ –

And one can say; that the משנה is discussing a case where the עוקר is a נכרי and the item which he is taking out belongs to the נכרי, in such a case -

דאפילו מכניס ומוציא כל היום אין כאן איסור כלל כיון שאין החפץ של בעל הבית:

Even if the נכרי is מוציא the entire שבת there is no איסור at all for the בעה"ב

³ When the משנה states פטור מבעה"ב פטור מבעה"ב, it would mean that if the עני is a Jew then the עני is חייב (and the בעה"ב is פטור ומותר), however if the עני is a נכרי then the בעה"ב is פטור ומותר.

⁴ The איסור is because it appears as if the ישראל is handing something to the נכרי so he should take it out.

⁵ See 'Thinking it over' # 1.

⁶ See 'Thinking it over' # 3.

⁷ The ת"י (cited in the margin) answers: Regarding שבת there is no prohibition. The prohibition based on לפני עור is not relevant to שבת which the משנה discusses. See 'Thinking it over' # 4. See רע"א who comments that transgressing שבת איסור makes one a מומר לכל התורה כולה as opposed to לפני עור. [See 'Thinking it over' # 2.]

to allow him (to be עוקר ומניח from/into his hand), **since the item does not belong to the בעה"ב**.⁸ Therefore the משנה can rightfully say that the בעה"ב (and conversely the עני) is פטור ומותר.

SUMMARY

The בעה"ב (and the עני) are not permitted to allow anyone to be מוציא or מכניס (by being עוקר or מניח from/on their hand) even if מוציא/מכניס can do it without their assistance. This applies even if the עוקר is a נכרי unless the item belongs to the נכרי then it is permitted to allow him to be עוקר.

THINKING IT OVER

1. נותנין מזונות לנכרי וכו' of ברייתא infers from the תוספות. The owner is not permitted to give the נכרי anything להוציא, and therefore here too the בעה"ב should not be permitted to allow the נכרי to be מוציא.⁹ Seemingly there is a difference; here the נכרי is taking the item, while in the ברייתא the בעה"ב is giving the item to the נכרי!¹⁰

2. Is the איסור of לפני עור a specific (limited) איסור, or does it (also) contain the איסור which is being transgressed (in our case שבת איסור)?

3. תוספות concludes that the פטור ומותר is when the מוציא is a נכרי.¹¹ Seemingly the initial question of אביי remains; why do we not count sixteen? When the עני is חייב (if he is a ישראל) then the בעה"ב is אסור!¹²

4. What are the relative advantages of ת"י and פ"ה התוס'?¹³

⁸ There is no concern of מראית עין that the נכרי is taking it out on behalf of the ישראל since the item belongs to the נכרי.

⁹ See footnote # 5.

¹⁰ See שפ"א.

¹¹ See footnote # 7.

¹² See מנהח איש and מהר"ם.

¹³ (See footnote # 6 and) לשון הזהב.